

פרשת שמיני - פרה

כ"ג אדר ב' ה'תשע"ו

שנה ד' גליון כ"ט

הדלקה 7:03

מוצ"ש ר"ת: 8:34

סו"ז ק"ש לשב"ק: מ"א: 9:13 גר"א: 9:49

הזמנים לעיר לעיקוואוד יצ"ו

שבת מברכים: ר"ח ניסן ביום שב"ק הבעל"ט
המולד: יום ה' 10:15 בבוקר עם 16 חלקים

רחשני

ליקוטי מאמרים ודברי חזון ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

גדולת חשיבתם לפני המקום. אמנם זו אם כולן לטובה בזכות הלב בלתי לשמו יתעלה, והנפשות משולבות אחד אל אחד כאיש אחד בלב אחד. לא כן אם כל אחד פונה לעצמו כל אחד כפי ענינו, זה בשביל שכר וזה מיראת עונש זה בשביל להתגדל ולהתפאר, וכזה מחשבות זרות משונות זו מזו, על כיוצא באלו נאמר (איוב טו, לד) עדת חנף גלמוד. כלומר, אפילו יהיו עדה גדולה ואסיפה רבה, נחשבים רק כיחידים ואנשים פרטיים. ועל כן צוה אדוננו משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, כלומר ליחד לבבכם לעשות זה הדבר בשביל אשר צוה ה', לא לזולת בשביל קבלת פרס ועונש, וזהו שאמר אותו יצר הרע המכניס בלב מחשבות זרות בעבור עצמו, תעבירו מלבבכם שתהיו כלכם ביראה ובעצה אחת דייקא רק לשרת לפני המקום ב"ה, כאמור, ע"כ.

יטב לב, ב' בהעלותך

לפרשת פרה, אמרתי אחכמה והוא רחוקה ממני.

...כמו שאמר שלמה המלך אמרתי אחכמה והוא רחוקה ממני (קהלת ג, כג), ואמר חז"ל (קהל"ר ג, ד) שקאי על פרשת פרה אדומה. וי"ל הענין, כי פרה אדומה מטמאת את הטהורים, שמי שהוא טהור בעיניו מטמאת אותו, ומטהרת את הטמאים, שמי שיודע שהוא טמא ועושה תשובה היא מטהרת אותו. ולכן אמר שלמה אמרתי אחכמה, כשאני אומר שאני חכם, אז היא רחוקה ממני, שצריך להיות תמיד בבחי' מ"ה, ולקיים התורה מעוני, ר"ל שיהיה עני בעיניו, ואז סופה לקיימה מעושר (אבות), שיעשה תמיד עובדין טבין, ועל ידי זה יזכו לקץ הגאולה.

צמח צדיק וויזניץ פ' פקודי, בתו"ד

על ידי קריאת הפרשה כאילו הכהן שורף הפרה ומטהר את ישראל.

וזה הענין שקורין פרשת פרה ואחר כך פרשת החדש ואיתא בירושלמי (מגילה ג, ה) הובא בפירוש רש"י (שם כט, א) בדין הוא שתקדים החדש לפרה שבאחר בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה ולמה פרה קודמת שהיא טהרתן של כל ישראל. וצריך להבין מה זה תירוצו בזמן הזה שאין לנו מקדש ואפר פרה ואם נזכה ויבנה מקדש יודיעו מקום אפר פרה ויוקדם טהרתן לפסח. אך נראה דמדכתיב זאת חקת התורה ולא כתיב זאת חקת הפרה כעין דכתיב זאת חקת הפסח בא לרמוז על דרך מה שמצינו (שלהי מנחות) שדרשו זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל וכו', וכן זאת התורה לעולה כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה וכו', עיין שם כן נרמז כאן במה שאמר זאת חקת התורה שעל ידי קריאת הפרשה יהיה כאלו הכהן שורף הפרה ומטהר את ישראל וכעין שמצינו לענין פרשת שקלים (תנחומא תשא ו) כשם שאתה עומד בו', אתה זוקף את ראשך כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאלו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך בו', והיינו שפועל הקריאה בפרשה והחשק שיש בלב לקיים בעת שיוכל, כמו שהיה מקיים בפועל (ונת' שקלים מא, ב) וכמו כן פועל הקריאה בפרשת פרה ענין טהרת הלב מטומאת הנפש. וזה שאמר שהיא טהרתן של כל ישראל, ומכאן סעד וסמך להפוסקים דקריאת פרשת פרה דאורייתא...

פרי צדיק, פ' פרה, אות ד'

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל.

ופירש"י ולזקני ישראל להשמיעם שעל פי הדיבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה ולא יאמרו מאליו הוא נכנס עכ"ל. וי"ל דלכאורה ההוכחה הגדולה ביותר שאהרן לא נכנס מעצמו אלא רק על פי הדיבור הוא מזה שכל זמן שלא הקריב אהרן קרבנותיו לא שרתה שכינה בישראל וכמבואר להדיא ברש"י לקמן (ט, כג) דכל זמן שלא נכנס אהרן להקריב קרבנותיו לא שרתה שכינה בישראל, והיא היא ההוכחה שהמקום בחר בו, וא"כ לשם מה הוצרך משה להקהיל את זקני ישראל ולהודיעם שעל פי הדיבור נכנס אהרן. ויתכן דבאמת לא חשש משה אלא על אותה שעה קלה בלבד, כלומר מאז שנכנס אהרן לשמש בכהונה גדולה עד שלא גמר להקריב קרבנותיו דכיון שבאותה שעה עדיין לא תשרה שכינה בישראל הרי יתכן שיהיה מאן דהו שיאמר בלבבו שאהרן נכנס מאליו לשמש בכהונה ולפיכך בשביל אותה שעה גרידא כבר הוצרך משה להקהיל את זקני ישראל ולהשמיעם שעל פי הדיבור נכנס אהרן לשמש בכהונה גדולה.

ואם כנים הדברים הרי מוכח מכאן יסוד גדול והוא דבכדי לצאת ידי חובת והייתם נקיים מה' ומישראל לא סגי מה שבלאו הכי תצא לבסוף צדקתו לאור וכו' אלא צריך שישתדל ויזהר לבל יחשידו מעשיו אפילו לשעה קלה בלבד דאפילו אם תמורת זה יצטרך להשתדל השתדלות גדולה כדוגמת להקהיל את כל זקני ישראל אעפ"כ מחויב הוא לעשותו מדין והייתם נקיים מה' ומישראל.

חדות יוצר

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו'.

תא חזי, אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פגימו בהדיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון בא וראה, אם אלעזר ואיתמר היו נראים פגומים בשעה ההיא בלבושיהם או בראשיהם, לא אשתזיבו בהדיא שעתא לא היו ניצולים מעונש בשעה ההיא שמתו נדב ואביהו, דהא שעתא קיימא למעבד דינא כי אז השעה היתה עומדת לעשות דין, לכן היו צריכים לשמור את עצמם מלעשות דבר המעורר את הדין, ולכן אמר ולא תמותר, הגם שאין זה מהעונות שחייבים עליהם מיתה, אבל להיות אותה שעה שעת הדין, אפשר שיפגע בהם הדין וימותו. ועל דא תנינן ועל זה למדנו, בשעתא דמותנא אערע בעלמא בשעה שיש דבר ומגפה בעולם רח"ל, לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא לא יעורר האדם עצמו לעשות שום דבר שמעורר הדינים, בגין דלא יתערק עליה כדי שלא יתעוררו עליו בעלי הדינים, בר אי אתער גרמיה לטב חוץ אם מעורר את עצמו לדבר טוב, כלומר לדבר מצוה, ויכל להדייא שעתא שאז הוא יכול לדחות את שעת הדין ולא יהיה ניזוק, דהא בזמנא ושעתא דדינא קיימא בעלמא כי בעת ובשעה שדין נמצא בעולם, מאן דיערע ביה מי שיפגוש בו, לקטי ליה ויסתלק מעלמא לוקטים אותו ויסתלק מן העולם, ובגין כך ובשביל זה אחר ראשיכם אל תפרעו וגו' ולא תמותרו כתיב שאם היו מגדלים שערים היו מתים.

זה"ק פרשתן, עם פירוש מתוך מדבש

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו.

אמר להם משה אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, שתהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום (במדבר). ופירשו המפרשים, כי כבר אמרו אינו דומה יחיד עושה מצוה למרובים, כי לפי מרבית אסיפתם תרבה

הלכות שבת

פסקי הלכות

המשך מהלכות רפואה בשבת

טו. נטילת תרופה בשבת שקודם תשעה באב בכדי להקל על התענית: מי שרוצה לקחת כדורים בשבת קודם הצום למניעת בחילות והקאות או להקלת הצום יערבם במאכל או במשקה ומותר באופן זה לקחתם בשבת [ועדיף אם אפשר לערב כבר מערב שבת] (ספר מבית לוי מועדים פרק צ"ז סעיף ט"ו בשם מרן זצ"ל).

טז. הזרקת זריקות בשבת לחולה שאין בו סכנה: חולה שאין בו סכנה שצריך שיזריקו לו זריקה ויש צורך גדול בהזרקת הזריקה בשבת ואין אפשרות להקדים את הזריקה לערב שבת או לאחרת למוצאי שבת מותר לרופא יהודי להזריק לו בשבת ובתנאי שיזריק בשריר או מתחת לעור ולא לתוך הוריד וגם בתנאי שאין זה ודאי שיצא דם בשעת החדרת המחט לגוף (שו"ת שבט הלוי ח"א סי' ס"א אות א' ובח"ח סי' ע"ט אות א' ושם בס' רפ"ז אות ב' ובח"ט סי' ע"ה ועי' באריכות בברורי הלכות הכא).

יז. גמיעת ביצה חיה בשבת בכדי להנעים את הקול: מותר לכל אדם לגמוע ביצה חיה שאינה מבושלת בשבת בכדי להנעים ולהצהיל את הקול משום שדבר זה אינו נחשב כרפואה ולא גזרו בזה משום שחיקת סממנים (שו"ע סי' שכ"ח סל"ח), וכל זה דוקא אם הצרידות איננה מחמת מיחוש במיתרי הקול אלא מחמת ליחת הגרון שמונחת שם וגורמת צרידות הקול, אבל באופן שהצרידות היא מחמת מיחוש במיתרי הקול שנקלף הבשר שבגרון מותר רק לחזן בבית הכנסת לגמוע ביצה חיה כדי להנעים את הקול שמשום כבוד הבריות וכבוד שמים שתהא תפילתו עריבה יש להקל אבל לכל אדם אסור לגמוע ביצה חיה באופן זה (שו"ת שבט הלוי ח"א סי' פ"ג), ואסור לטרוף את חלמון הביצה עם סוכר וכדומה בשבת אלא יכינו מערב שבת ובשבת יערבו מעט עם כף (ערוך השולחן סי' שכ"ח ס"ג הביאו מרן זצ"ל בתשו' שם).

יח. שתיית משקה חריף בשבת כדי להקל על כאבי שיניים: אדם שסובל מכאב שיניים מותר לו לשתות משקה חריף שיש בו אלכוהול על מנת להרגיע את הכאב וצריך לעשות זאת באופן של שתייה רגילה אבל אסור להשהות את המשקה על השן הכואבת או להעבירו ממקום למקום בתוך פיו משום שבאופן זה ניכר הדבר שהוא לרפואה (שו"ע סי' שכ"ח סל"ב ומושג"ב שם ס"ק ק"ב ועי' בשם החי"א שבמקום צער גדול אפשר לסמוך במשקה חריף להשהות בפיו ואח"כ לבלוע משום ש"ל שרק בחומץ שאינו משקה רגיל אסרו אף באופן זה אבל במשקה יי"ש שרגילים לשתותו אינו ניכר שהוא לרפואה אף כשמשקה את המשקה בפיו).

בידורי הלכות

הזרקת זריקה בשבת לחולה שאין בו סכנה

ואדרבא בהזרקת זריקה מקפידים לעשות באופן שיסתם מיד, וכ' מרן זצ"ל שיש לצרף לזה גם מש"כ הרש"ש בסוכה ל"ו ע"א שנקב שניקב ע"י מחט דק ואין הנקב ניכר דהיינו שנסתם מיד ע"י ליחת הגוף אינו בגדר נקב כלל אפילו לענין טריפות ואף שלענין טריפות אין לסמוך ע"ז ח"ו ובכל אופן שניקב אפי' ע"י מחט דק ה"ז טריפה מ"מ לענין דידן יש לצרף דעתו שכשניקב ע"י מחט הזריקה והוא נסתם מיד ע"י ליחת הגוף ואינו ניכר כלל ש"ל שאינו בכלל עשיית פתח בשבת.

ולענין חשש חובל כ' שם מרן זצ"ל שכשמזריקים את הזריקה בשריר או מתחת לעור ולא לתוך וריד כיון שאין הכרח שיצא דם הוי דבר שאינו מתכוין ומותר כיון שאי"ז פסיק רישא שיצא דם וגם אם יצא דם אי"ז רק מקלקל בעלמא שאסור רק מדרבנן, אבל באופן שודאי יצא דם אף דהוי מקלקל ואי"ז אסור רק מדרבנן נראה דד' מרן זצ"ל שאין להקל וכדכ' המג"א בסקל"ב הנ"ל שבהוצאת הקוץ יש להזהר שלא יצא דם וכ' בביאור הלכה בס' ש"ח סי"א ד"ה הקוץ דכוונת המג"א היא שלא יעשה באופן שיהיה פסיק רישא שיצא דם [אמנם ד' החמוד משה שאף באופן שהוא פסיק רישא כיון שאינו אסור רק מדרבנן במקום צער לא גזרו רבנו, ועי' עוד במושג"ב סי' שכ"ח סקפ"ח ובשעה"צ שם סקס"ג].

ובהזרקת זריקה לתוך הוריד יש גם חשש דאורייתא כיון שהרופא רוצה שיצא מעט דם כדי לדעת שהמחט נכנסה לתוך הוריד וא"כ הוי חובל מדאורייתא שכיון שיש לו צורך בדם ה"ז מלאכה הצריכה לגופה וגם אי"ז מקלקל אלא מתקן (כן מובא בספר שמירת שבת כהלכתה פ"ב הערה קנ"א [במהדורה הישנה] בשם הגאון רבי יחזקאל אברמסקי ובשם החו"א זצ"ל). וכ' שם מרן זצ"ל שאף שדרכו להחמיר גם בהזרקת זריקה בשריר שלא במקום ספק סכנה מ"מ במקום צורך גדול יש להקל אף בחולה שאי"ב סכנה להזריק זריקה בשבת בתנאי שיזריקו בשריר או מתחת לעור ולא בוריד וגם בתנאי שלא יהיה פסיק רישא שיצא דם.

וע"כ להלכה למעשה חולה שאין בו סכנה שיש צורך גדול שיזריקו לו זריקה בשבת ואין אפשרות להקדים את הזרקת הזריקה לערב שבת או לאחרת למוצאי שבת מותר לרופא יהודי להזריק לו זריקה בשבת ובתנאי שיזריק בשריר או מתחת לעור ולא בוריד וגם בתנאי שאין זה ודאי שיצא דם בשעת החדרת המחט לגוף.

שאלה: האם מותר לרופא יהודי להזריק זריקה בשבת לחולה שאין בו סכנה שנפל למשכב או שחלה כל גופו?

תשובה: הנה זה ברור שלחולה שיש בו סכנה או אפי' ספק סכנה ודאי מותר להזריק זריקה בשבת שהרי מותר לחלל עליו שבת אפי' במלאכה דאורייתא אלא שלחולה שאי"ב סכנה שמותר לישראל לעשות בעבורו רק מלאכה דרבנן ע"י שינוי וכמבואר בשו"ע סי' שכ"ח סי"ז יש לדון האם מותר להזריק לו זריקה בשבת או לא, והנה מדין נטילת תרופות בשבת כבר כ' מרן זצ"ל בשו"ת שבט הלוי ח"א סי' פ"ב אות א' דלהלכה אין לחוש משום שחיקת סממנים בחולה שאי"ב סכנה ולכן אין איסור בהכנסת חומר הזריקה לגוף משום גזירת שחיקת סממנים, אלא שעדיין יש לחוש משום ב' חששות אחרים, א. משום חשש עשיית פתח, דהיינו שכשמכניס את המחט לתוך הגוף לכאן הוא עושה פתח ויש בזה חשש איסור משום מכה בפטיש או בונה, ב. שכשמכניס את המחט לגוף הוא מוציא דם ולכאן יש בזה חשש של חובל.

וכ' מרן זצ"ל בשו"ת שבט הלוי ח"א סי' ס"א אות א' ובח"ח סי' ע"ט אות א' ושם בס' רפ"ז אות ב' ובח"ט סי' ע"ה, דלענין חשש עשיית פתח נראה לעיקר ההלכה דאין חשש באופן זה, דבשו"ע סי' שכ"ח סל"ב כ' המחבר וז"ל, המפיס שחין [דהיינו שמבקע את הפצע] בשבת כדי להרחיק פי המכה כדרך שהרופאים עושים שהם מתכוונים ברפואה להרחיק פי המכה הרי זה חייב משום מכה בפטיש שזו היא מלאכת הרופא ואם הפיסה כדי להוציא ממנה הליחה שבה הרי זה מותר עכ"ל, ועיי"ש במג"א סקל"ב ש' בשם רש"י שכשמבקע להוציא את הליחה אינו חושש אם תחזור ותסתם מיד, וכל המג"א שם בסקל"ג דלכן הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה שהרי אינו רוצה שישאר הפתח וכוונתו רק להוציא את המוגלה ואינו אסור אלא מדרבנן ובמקום צער לא גזרו, ולד' הרמב"ם שמחייב במלאכה שאצ"ל צ"ל שכשעושה להוציא הליחה אינה גמור מלאכה וא"א לבוא לידי חיוב מכה בפטיש, ועיי"ש במג"א סקל"ב ש' שמותר להוציא את הקוץ במחט ובלבד שיהיה שלא יוציא דם דעביד חבורה, וכ' מרן זצ"ל דנראה שעשיית הפתח ע"י המחט של הזריקה לא גרע מהוצאת קוץ ע"י מחט או מפיס מורסא כדי להוציא את הליחה שהתירו במקום צער כיון שאינו חושש אם יסתם מיד שהרי ידוע שגם בזריקה אי"צ לפתח רק כדי להכניס את חומר הרפואה ואינו חושש אם יסתם הנקב מיד וא"כ מה הנפק"מ בין הוצאת קוץ ע"י מחט או מפיס מורסא להזרקת זריקה

הילולא דצדיקא

נלב"ע
כ"ז אדר תרל"ה

הגה"ק בעל
ה"שואל ומשיב" זי"ע

המשך ליו"ד שהובא באדר א'

התפלל ואמר "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך" ראיתי שה' מונח לפניו סידור האר"י ז"ל מה אומר ומה אדבר כל קומתו אמרה ה' מי כמוכה. הסתכלתי היטב בפניו וצורתו, וראיתי התפשטות הגשמיות, צורת פניו, נפלאות וחיוורת כמי שלא מעלמא הדיון. אינני יודע מה קרה לי אבל מהפחד התעלפתי. כשהתעוררתי מצאתי עצמי יושב בחצר בית המדרש ואנשים מצליפים עלי מים להשיב רוחי ונפשי, נזכרתי ששבת היום, ובקושי הגעתי לביתי לעשות קידוש היום, ביקשתי לנוח מעט ולחטוף תנומה, אך לא הצלחתי, הצורה הנפלאה של הרבי לא נתנה לי מנוח, לא יכולתי להרדם. לפנות ערב חשקה נפשי להיות אצל הרבי בסעודה שלישית בעת רעוא דרעיון, חששתי לילך לאור היום המתנתי עד שיחשיך היום, וכשהגעתי לבית המדרש של הרבי היה במקום מלא חסידים, חושך היה ולא ראו איש את רעהו. כשפתחתי הדלת היה העולם בשקט וקולם לא ישמע, הבנתי שהרבי אומר תורה, התקרבותי אל הרבי הרה"ק רבי מרדכי"ל קרעמניצר בנו של המגיד הקדוש מזלוטשוב, זי"ע ושמעתי מדבר על הפסוק יורדי הים באוניות, ופירש הרבי באריכות שהמכוון אל יורדי ים החכמה, באוניות ב"אני" שלהם. כך המשיך לדבר על המתנגדים בתורתם ומחזיקים טיביותא לנפשם על עסקם בתורה, הבנתי שדבריו מכוונים אלי, אל נפשי ונשמתי, הרגשתי היאך הוא מצחצח ומקצרץ את אברי וגידיו. הפטיר רבי יוסף שאל ואמר הקרעמניצר עקר מתוכי גיד ההתנגדות, חיטט בקרבי ועקרם משרשם.

את הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב מביא רבינו כמה פעמים בספריו, כמו "שמעתי בשם הרב הקדוש מוה"ר צבי זצ"ל מק' זידיטשוב, וכן הוא מביא את דברי הצדיק מזידיטשוב ביאור על הגמרא ע"ז דף י"ז, בכה רבי יש קונה עולמו בשעה אחת, אם אפשר לקנות את העולם בשעה אחת צריכים לשמוח ולמה בכה, אלא בכה על האדם, שאפשר לו לקנות את עולמו בשעה אחת, והוא מבטל את זמנו לריק ובטלה ואינו מסגל לו מצות ומעשים טובים כדי לקנות כמה עולמות.

וכן העריך מאד את הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב, וכשנפטר הרה"ק ר"א מזידיטשוב בכ' סיון שנת תרל"ג, הספיד אותו השול ומשיב בבית הכנסת הגדול שמוחוץ לעיר, "הנה הרב הצדיק המפורסם מ' יצחק אייזיק זצ"ל הגין על דורו, והיו נהנין ממנו עצה ותושיה, וכל ימיו עבד עבודת השם, עבודה תמה ונקיה, ונאסף ממנו בחטאיו וכו'. כפי שספרו לנו סיגף עצמו מילדותו בתעניתים וענויים שונים, ונהג עצמו בקדושה בפרשיות וטהרה ולמד ושנה, ולא עבר עליו חצות לילה בשינה, על האבידה הזאת עלינו לקונן ומי ימלא לנו מקומו". זיעוכ"א

גמרא... דרכו של מהר"י זי"ע היה להוכיח תמיד את צאצאיו בסיפור עובדא זו באמרו: "ראו כוחה של התמדה! שהתלונן על שלא למד בג' שבועות אלא שמונה מאות דפים!"

כשנתגלה מריבה בק"ק זאלקווא על אודות כשרותו של שוחט העיירה, ורבינו התיר שחיטתו. שלח אליו מהר"י מבעלזא שרצה להשקיט את אש המחלוקת את בנו הרה"ק רבי ישכר דוב, שהיה אז אברך צעיר. רבי יוסף שאל נהנה עמו והשתעשע עמו בדברי תורה והביע התפעלותו מגדולתו בתורה. אח"כ אמר לו מהר"ד שלא ישמע לדברי המחרחר ריב, בהתבטאו שאביו מהר"י מכבדו מאוד, ובעלזא חשים לכבוד תורתו. נענה לו רבינו: הנה אנשי כנסת הגדולה תיקנו בתפילת שמונה עשרה ברכת "השיבה שופטני", "ולמלשינני", "על הצדיקים", "שופטים" אלו פוסקי הדור, "צדיקים" אלו צדיקי הדור, ותמיד "הולמלשינני" מפרידים באמצע...

הרה"ק המהר"ד זי"ע התבטא פעם בהתפעלות עליו, על ראיתו של גדול הדור, כשסיפרו לו, שבעת שבנו את ביהמ"ד הגדול בלבוב רצו הגבאים להכניס את אור העלעקטרי (החשמל) בביהמ"ד במקום הנרות ששימשו עד כה, והוא התנגד לכך ונימקו עמו; עד עתה כשלמדו תורה לאור הנר, כשהיה יהודי מתעורר בתשובה אצל הגמרא היה יכול ליתן פורקן לרגשותיו ולבכות באין מפריע, אך כשיאיר אור חדש זה יתבייש היהודי לעשות זאת...

וכן כותב בהסכמתו לספה"ק "ליקוטי תורה": "ראה ראיתי המחברת לקוטי תורה מהרב הקדוש בוצינא קדישא חסידא ופרישא נהירא נפישא אספקלריא המאירה מו"ה מרדכי מאטיל מטשערנאביל זי"ע, אשר כבר נודע על פני תבל צדקתו ויראתו, והרב הגאון הצדיק מבעלזא כבוד קדושת שמו מוהר"ר שלום מבעלזא זי"ע אמר עת הסב בסעודת שבת, שאם היה הצדיק מטשערנאביל במדינתנו, היה נוסע כמה פרסאות לקראתו..."

בערוב ימיו סיפר רבינו השואל ומשיב על הרה"ק רבי מרדכי מקרמניץ זי"ע שהוא ביקש לעשות אותי לחסיד וסיים חסיד לא עשה ממני אבל הצליח לנקר ממני כל חוטי ההתנגדות, מאז שנפגשתי עמו כשבא פעם לעירי על שב"ק ואני הלכתי לבית הכנסת ולא מצאתי שם מנין ובע"כ הלכתי לבית המדרש איפה שהתפלל הרה"ק רבי מרדכי מקרמניץ זי"ע והיה מלא וגדוש אנשים ונשים וטף ואמרו לי שהרה"ק מתפלל לפני העמוד הקשבתי לתפילתו שמעתי קולות נעימים שלא שמעתי כהנה מיום עמדי על דעתי, עלה בדעתי להידיחף בין המון הקהל להגיע עד עמוד התפילה ולהציץ תחת טליתו של הרה"ק זי"ע, והיות שהייתי צעיר ורב מרץ נישגתי בזריזות להרה"ק והבטתי מתחת לטלית, הרב הי' אז בתפילת "נשמת"

סיפר הרה"ג רבי יעקב חיים אמסעל ז"ל להגאון הגדול בעל שו"ת שואל ומשיב מלעמבערג זי"ע בא פעם אחד בליל התקדש חג פסח קודם עריכת הסדר איש אחד מתושבי עיר לעמבערג עם שאלה, שהיות שמצא חטה בהרוטב מה דינו, ואמר לו הגאון, ששיטת השאלות דרב אחאי גאון הוא שחמץ בטל בששים ואם כן כשר הרוטב בלא שום שאלה, ויצא האיש מביתו, ואח"כ חשב הגאון, מה פסקתי כאן, הא למעשה איפסקא הלכה בשו"ע שחמץ בפסח אסור במשהו, וא"כ האין פסקתי כהשאלות אשר לא נקטינו כוותיהו, ולא ידע הגאון מי הוא זה האיש השואל, והי' לו צער גדול ועגמ"נ שהכשיל איש מיראלי בחמץ בפסח, ומרוב צער ועגמת נפש לא ערך הסדר ונרדם, וראה בחלומו שבא אליו בעל השאלות ואמר לו יישר כח שפסקת כמותי, שבשמים יש כלל שכל הלכה שעבר עליו חמש מאות שנים ולא פסקו כהלכה זו, מוחקין ההלכה, וכעת כמעט עברו חמש מאות שנים שלא פסקו עוד כמותי דחמץ בטל בששים, ועל כן רצו למחוק הלכה זו בשמים, ונצטערתי מאוד על זה דימחקו הלכה שלי, על כן נסתב מן השמים שאתה תפסוק כמותי ועל ידי כן לא ימחקו ההלכה, ואין לך להצטער על זה, שהיה מן השמים כן.

מכתב שכתב הרה"ק רבי חיים סופר זי"ע בעמח"ס מחנה חיים, להגה"ק רבי יוסף שאל נאטנזאהן זי"ע בעמח"ס שואל ומשיב, והגרי"ח סופר היה לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה ללא פחד ומורא, ואילו הגרי"ש נאטנזאהן הרביץ תורה בישראל בספריו הגדולים ובתשובות להלכה, וכותב לו הגרי"ח סופר בתקיפות, שאם ימשיך ללמוד תורה ולא יצא ללחום נגדם, לבסוף לא יהיה מי שילמד בספריו, ולכן עדיף טפי שישגור את הגמרא לכמה שבועות ויבוא ללחום נגדם. ואילו הגרי"ש נאטנזאהן החזיר לו מכתב וטען לאומתו, שגם בדורות הקודמים העמיד הקב"ה כמה סוגים של צדיקים, חלק מהם תפקידם ללחום נגד הפושעים המתחדשים, וחלק מהם יושבים ולומדים תורה ובזה הם לוחמים בפושעים.

פעם שהזכירו לפני ה"חזון איש" זצ"ל דבר מסדר הלימוד שקובע הגרי"ז בהלכות תלמוד תורה אמר: יש הרבה דרכים לקניית התורה. כל גדול שמפרסם סדר לימוד, מועיל לאלו שמשורש נשמתו. ונענה ואמר שה"שואל ומשיב" קנה את מדרגתו על ידי שעבר ארבעים-חמישים פעם על הש"ס!

כשירד רבינו מנכסיו שלח הרה"ק ה"שר שלום" מבעלזא זי"ע את בנו הרה"ק ר' יהושע לנחמו ולחזקו. ובין השיחים שהיה ביניהם, שאלו מהר"י אם איבד ממנו גרם לו ביטול תורה. בוודאי ענה לו רבי יוסף שאל, הרי זה ג' שבועות מאז התחלת הזמן ועדיין לא הספקתי ללמוד כי אם שמונה מאות דפים

באור החסידות

ויהי ביום השמיני

ביום השמיני למילואים, לאחר שבעת ימי המילואים, ששימש משה בעבודה, ירדה השכינה ושרתה במעשה ידיהם, כמו שכתוב (ט, כג) וירא כבוד ה' אל העם.

ומבואר בספרים הקדושים שהטעם העיקרי שרק ביום השמיני ירדה שכינה לישראל, לפי שהמספר שבע רומז להנהגת הטבע והעולם הזה, ומספר שמונה רומז להנהגה שלמעלה מדרך הטבע והעולם הבא, כמבואר באורך גדול בספרי רבינו המהר"ל ז"ל, וללמדנו הדבר בא שההנהגה הראויה והנדרשת להשראה השכינה, היא ההתעלות מעל ומעבר להנהגת הטבע והעולם הזה, אל עבר ההנהגה העליונה שלמעלה מדרך הטבע והעולם הבא, וכמו שאמרו בגמרא (סוכה ה.) מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, כי למטה מעשרה הוא מקום שליטת הטבע והחיצונים.

והנה ידועה ומפורסמת קושיית הרה"ק השפת אמת זצלה"ה, על שיטת מאור עיניו רבינו רש"י הק', דצווי עשיית המשכן היה רק לאחר שחטאו ישראל בעגל, שצוה הקב"ה להקים את המשכן ככפרה ומחילה לישראל, אם כן נמצא שבשעת מתן תורה לא היה לכאורה מצות הקמת המשכן וקרבנותיו, ואם כן נמצא שנחסרו כמה וכמה פרשיות בתורה בשעת מתן התורה לישראל בהר סיני, ואיך אפשר לומר כדבר הזה.

וכתב השפת אמת לתרץ בפשטות, כי מה שציוותה התורה על הקמת המשכן "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", היה צווי זה שייך אף לפני חטא העגל, שנצטוו בני ישראל להקים משכן ומקום להשראת שכינתו יתברך בתחתונים, אלא שלאחר חטא העגל נקבע מקום מסוים להשראת השכינה, אבל קודם שחטאו ישראל בעגל, והיה גופם במדרגה העליונה ביותר, כמו שכתוב (תהלים פב, ו) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם, היה הצווי לישראל שישרה כל אחד את שכינתו בתוכו, בתוך ליבותיהם של ישראל, וכמו שאמר האלשי"ך הקדוש דושכנתי בתוכו לא נאמר אלא ושכנתי בתוכם, דהיינו בתוך כל אחד ואחד.

וכן עובדת הקרבת שתי הלחם להעלות את הדצ"ח ולתקנו, להפוך את הנפש הבהמית והגשמית לדבר שבקדושה, קודם חטא העגל היתה עובדת הקרבתו על ידי התעלות גופי בני ישראל, שהיו יכולים להקריב את הלחם ודמם לפני הש"ת, וכמו שהגידו תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה לפרש המקרא שכתוב ועשית עלותיך הבשר והדם – דאם אייגענע פלייש און בלוט.

ואף בזמן הזה שחרבה עירנו ושומם בית מקדשנו, עדיין מוטל עלינו החיוב הגדול למצוא מקום להשראת השכינה, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל אם אבא באהל ביתי וגו' עד אמצא מקום לה' משכנתי לאבירי יעקב, ואף בזמן הזה בידנו להקריב עליו גבי המזבח, וכמאמרם כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכו', ועל כן חובה עלינו לחזור ולבטן כי המפתח להשראת השכינה ולקרב ולהעלות הבריאה לשורשה, שתמצא חן לפניו ית"ש, היא רק על ידי ההתעלות למעלה מדרך הטבע, כאשר האדם מקדש את מחשבותיו דיבוריו ומעשיו שיהיו כולם קודש קדשים, ועל ידי זה פשטה קדושה בכולה, בכל העולם הזה וברואיו.

והנה בימים אלו, כאשר אנו עומדים בשלושים יום שקודם לחג, שומה עלינו לקיים החובה המוטלת עלינו "שואלין ודורשין בהלכות הפסח", וכפי שפירש השפת אמת זצ"ל במכתבו המפורסם לחודש ניסן שנדפס בשפת אמת ליקוטים, דהכוונה ששואלין ודורשין וחוקרים בהליכות הפסח, ויסוד חג הפסח הוא קרבן הפסח שקרב על גבי המזבח, והוא מצות עשה שיש בה כרת, שהייב כל איש מישראל שישחטו עליו את הפסח, וכולנו מאמינים באמונה שלימה ומחכים בכל יום שיבא משיח צדקנו, ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו, ונקיים מצות הקרבת הקרבן בפועל ממש, ואף אם יתאחר ביאת משיחנו נשלמה פריש שפתנו, ונקריב נפשנו ורוחנו ונשמותינו לגבוה, ועל כן עלינו להתכוון לכך כראוי, והדבר ברור כי ההכנה היא על ידי ההתעלות מעל דרך הטבע, בבחינת סור מרע ועשה טוב, סור מרע – ענין טהרת הטהרה, ועשה טוב – ענין פרשת החודש.

ההתעלות מעל דרך הטבע אינה רק בניתוק סופי ומוחלט מהעולם הזה, והתנזרות מכל תענוגי וחמדת העולם הזה, שהרי קיי"ל דאין הקב"ה בא בטרוניה עם ברייתו, אלא כל התנבחות קטנה וכל התעלות קטנה, מרוממת את האדם מעל הטבע ומקדשת את מקומו ושעתו בעולמנו השפל, הבה נשכיל ונעצל היטב את הימים הבעל"ט, להוסיף בכל יום להתעלות ולהתרום, כדי שכליל התקדש החג, נזכה לצאת מאפילה לאור גדול, משעבוד ומאסר הגוף לחירות הנפש האמיתית, ושיבנה בית המקדש במהרה בימינו לכפר לנו על כל עוונותינו.

נצור לשונך

עפ"י סדר
הלימוד היומי

כג אדר ב

והנהיגה – ואחרי שצונו ה' לבאר בכלל הזה כמה וכמה ענינים מהלכה זו, אמרתי לבאר עוד דבר אחד, אף שאין זה מענין הספר שמקורו על פירטי אסור לשון הרע, אף על פי כן לא נמנעתי מזה, מפני שהוא דבר שנבשליו בו הרבה בני אדם. והוא, כשהיצר מסיתו להלעיג ולהתלוצץ מחבור, הוא מפתהו גם כן שלא יאמר לו בפרוש הלעיג וההתולל ההוא, כי חברו קשיב נגדו בכפלים, וגם לא יתקן נחשבו עבור זה לחכם בעיני השומעים, כי אם יתחכם להוציא את הדברים בלשון עקמה, שלא תוכן בקנהו, רק אחר התבוננות, כדי שחברו יתקן נשאר בקיון ובלמה, כי לא יוכל להעזר מזה תקן, וגם כאשר יתפרסם הדבר יסכם על ידי זה לחכם בעיני הכל.

ותנה אם נבוא לחשב את חשבון העונות של המלעיג הזה, רבו מספר. (א) עון ליצנות. (ב) עון של אונאת דברים, כמו שמבאר בספר המצות לרמב"ם מצוה רנ"א. וגם מצוה הוא כמה פעמים שאומר לו דבר זה דברים, ומלביץ פני חברו דברים נקרא עבור זה. ועוד כמה עונות, עין לעיל בפתיחה. ועל המלעיג הזה נזכר לקרא את הפסוק (משלי י"ח, י"ז) "יש בוטח במדבריו חרב", וגם המהלל את הבוטח הזה, כי דבר הכמה עשה קנה, נאץ את ה'. כי הפעם מפנה, שאינו מקים מצות הוראה להוכיחו על עקמתו הרעה הזו, אף גם ישבחו עבור זה? ועל זה נאמר במשלי (כ"ד, א) "ואמר לרשע צדיק אתה וגו', והוא בכלל מחניף לרשע ומחזיק ידי עוברי עברה, ועל אנשים כאלו נאמר, "חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו". ענין קבלת לשון הרע, שההיחלטה לנה התורה מזה, דווקא שלא להאמין בלב, שהדבר אמת. ואין צורך לנו להאריך ולבאר את מהותו של המקבל את האיש, שהוא מקבל עליו, כי כמעט לא נמצא בו חלוק. אלא כלל הדברים בקצור הוא כך, כל איש ישראל מצוה, שלא לקבל לשון הרע על שום אדם מן ישראל, חוץ מעל אפיקורסים ומלשינים וכיוצא באלה, אותם, שצדקו מפלל "עמיתך".

יד. גם אין חלוק באסור קבלת לשון הרע, בין אם הוא שומע מאנשים אחרים או מאביו ואמו ואנשי ביתו. ויותר מזה מצוה בתנא דבי אליהו פרק כ"א, שאם רואה אדם לאביו ולאמו, שמדברים דברים יתרים, כגון, לשון הרע וכוונות, לבד שמקורו שלא לקבל דבריהם, אלא הוא צריך גם כן למנוע אותם מזה, (ויזהר שיהיה זה בדרך כבוד, וכמו שכתבתי בבאר מים חיים). ואם החריש להם, נענש הוא וזה עבור זה בענש גדול. ואמרנו במשכת שבת (נ"ד), כי מי שיש לו למחות באנשי ביתו, נתפס לעתיד לבוא על אנשי ביתו, על כן יזהר אדם רגיל תמיד בביתו להוכיח בענינים אלו, ורק בלשון רכה, ולהציע לפניהם את גדל הענש שיהיה עבור זה לעתיד לבוא וגדל השקר, למי שנוהר מזה. וביותר יזהר בעצמו לעולם, שלא ישמעו אנשי הבית מפיו שום דבר גנאי על חברו, כי אם הוא בעצמו יעבר על זה, לבד האסור בעצמו, הוא גם כן לקולל גדול לענין זה, כי שוב לא יתקן לו שום פתחון פה למנוע אותם מזה. ועל פי הרב תלויקה הנהגת אנשי הבית בענינים כאלו אחר הנהגת בעל הבית בעצמו, על כן צריך בעצמו לזהר בזה עד מאד, ויהיה טוב לו בזה ובבא.

מקדש מועד

ואיסור שיחה
בשעת התפילה

בעניני חשיבות
ענייני אמו

הזוהר הקדוש בפרשת וילך אומר דברים נוראים לגבי מי שלא מתחשב בכלל (ולא מכוון) בלענות אמן, זה קטע קטן מהזוהר הקדוש שם וביאורו:

...כל מאן דשמיך בקרבך מההוא דמברך כל מי ששמו ברכה ממי שמבדך, ולא אתבון באמן ולא נתכוין בענייני אמן, עליה נאמר עליו נאמר ובזו יקלו. כמה דאף אמר, כמו שנאמר, אמר ה' צדקות לכם הפהנים בזו שמי שהקילו בכבוד המזבח, נאמר עליהם לשון בזיון. מאי עונשית מה עונשו של מי שלא נתכוין באמן, כמה דאף פתח בקרבך לעילא כמו שהוא לא פתח שערי ברכות למעלה להמלאכים כך לא פתח ליה כך לא פותחים לו שער השפע... עיין שם להמשך דברים נוראים מהזוהר הקדוש.

ראינו דברים נוראים למי שלא מעוניין לענות אמן ולמי שלא מתחשב ומעריך בכלל את האמן. אבל.

הלא שנינו מדה טובה מרובה ממדת פורעניות? אשר על כן מובן מאליו:

העונה ומזהר ומכוון לענות אמן, על ידי זה גורם לפתוח שערי הברכות למעלה,

ואשר על כן מידה כנגד מידה יפתחו לו מן השמים שערי השפע

לכל טוב ולכל מה שצריך